

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 811
Tarih : 13.07.2020

32298

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın *Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat OKTAY* tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ile 99 uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Zeynel ÖZEN
İstanbul Milletvekili

Danıştay 10. Dairesi, Ayasofya'nın camiden müzeye dönüştürülmesine dair 24 Kasım 1934 tarihli Bakanlar Kurulu kararını iptal etmesinin ardından, Ayasofya'nın müze vasfının kaldırılıp cami niteliği ile ibadete açılmasının önü açıldı. Hâlihazırda müze statüsündeki iken de, belirli yerlerinde namaz ibadeti yerine getirilen Ayasofya böylece hukuken bir (cami) ibadethanesi olarak kabul edildi. Danıştay 10. Dairesinin Ayasofya'nın müze olmasına dair kararı iptal etmesinin ardından, yetkililer bu yargı kararını uygulamaya geçirmek için gerekli hazırlıklara başladıklarını duyurdular.

Öte yandan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) Aralık 2014'te Cemevlerinin ibadet yeri olduğuna ve diğer ibadethaneler gibi elektrik bedellerinin devlet tarafından ödenmesine karar verdi. Daha sonra Nisan 2016'da, AİHM 'Türkiye'de Alevilerin din özgürlüğü haklarının ihlal edildiğine ve kendilerine dini planda ayrımcılık yapıldığına' hükmetti. Böylece uluslararası hukuk açısından Cemevlerinin ibadethanesi statüsü tescillenmiş oldu. Ardından 2015 yılında Yargıtay 3. Hukuk Dairesi de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) kararına dayanarak, "Cemevi ibadethanedir. Aydınlatma giderleri ödenmelidir" kararı verdi.

Temmuz 2017'de Danıştay 13. Dairesi "herkesin dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu, Devlet organları ve idare makamlarının, bütün işlemlerinde, kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmesi gerektiğini, ayrımcılığın yasaklandığı, toplumun ibadetine açılmış ve ücretsiz girilen ibadethanelere ilişkin aydınlatma giderlerinin, devlet tarafından karşılanacağı sonucuna varıldığı"na hükmetti. 2018 yılında ise yine Yargıtay Cemevlerinin ibadethane olduğu ve elektrik faturalarının devlet tarafından ödenmesine bir kez daha hükmetti.

Görüldüğü üzere ulusal ve uluslararası yargı kararları bağlamında Cemevlerinin ibadethane statüsü hukuken defalarca kez tescillenmesine rağmen, bu anlamda bugüne kadar maalesef hiçbir adım atılmamasının yanı sıra, 2 yıldır elektriksiz bırakılan Pir Sultan Abdal Kültür Derneği Diyarbakır Cemevi'nde olduğu gibi (yargı kararlarına rağmen) ülke genelinde birçok Cemevi diğer ibadethanelere sağlanan haklardan mahrum bırakıldı.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) ve Türkiye'deki birçok yargı kararında da Alevi çocuklarına verilen zorunlu din derslerinin “eşitlik ilkesine aykırı” olduğuna hükmedildi. Bugüne kadar bu mağduriyetin giderilmesi için açılan davaların tamamı müspet yönde sonuçlanmasına rağmen uygulamada bugüne kadar değişen bir şey olmadı.

Ayrıca Alevi-Bektaşilerin kutsal inanç mekânlarından olan Hacı Bektaş Veli dergâhı da Ayasofya'da olduğu gibi, yıllardır müze statüsünde izne tabi turistik bir yer olarak kabul edilmektedir. Balkanlardan Ortadoğu'ya kadar dünya genelindeki tüm bektaşilerin inanç merkezi niteliğindeki Hacı Bektaş Veli dergâhı'nın halen müze olarak durması, Alevi-Bektaşileri inciten büyük bir üzüntüye neden olmaktadır.

Bu bağlamda;

- 1- Hukuk devletinin gereği olarak Danıştay 10. Dairesi'nin Ayasofya ile ilgili verdiği kararın ivedilikle uygulanması gibi, yargının Alevilerin ibadethanesi olan Cemevleriyle ilgili verdiği kararlarda da uygulamayı düşünüyor musunuz?
- 2- Ulusal ve uluslararası yargının defalarca kez Cemevlerini ibadethane olarak kabul edip, diğer ibadethanelerde olduğu gibi elektrik ve su giderlerini devletin karşılaması kararlarına rağmen, 2 yıldır elektriksiz bırakılan Diyarbakır Cemevi'nde olduğu gibi neden halen Türkiye genelindeki yüzlerce Cemevi ibadethane haklarından mahrum bırakılmaktadır?
- 3- Alevi çocuklarına zorunlu din derslerinin “eşitlik ilkesine aykırı” olduğuna hükmeden, AİHM ve Türkiye'deki birçok yargı kararının gereğinin yapılmasına dair herhangi bir planınız var mıdır?
- 4- Alevi-Bektaşiler için manevi anlamı büyük olan Hacı Bektaş Veli dergâhının da artık müze statüsünden çıkartılıp, Alevilerin inanç merkezlerinden biri olarak hak ettiği ibadethane statüsünde devam edilmesi için artık gerekli adımları atmayı düşünüyor musunuz?